

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

14. marts 2019*

»Præjudiciel forelæggelse – ret til familiesammenføring – direktiv 2003/86/EF – artikel 16, stk. 2, litra a) – artikel 17 – inddragelse af opholdstilladelsen for et familiemedlem til en tredjelandstatsborger – tredjelandstatsborgeres status som fastboende udlænding – direktiv 2003/109/EF – artikel 9, stk. 1, litra a) – fortabelse af denne status – svig – manglende kendskab til svigen«

I sag C-557/17,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Raad van State (øverste domstol i forvaltningsretlige sager, Nederlandene) ved afgørelse af 20. september 2017, indgået til Domstolen den 22. september 2017, i sagen

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

mod

Y.Z.,

Z.Z.,

Y.Y., har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling),

sammensat af formanden for Syvende Afdeling, T. von Danwitz, som fungerende formand for Fjerde Afdeling, og dommerne K. Jürimäe, C. Lycourgos (refererende dommer), E. Juhász og C. Vajda,

generaladvokat: P. Mengozzi,

justitssekretær: ekspeditionssekretær M. Ferreira,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 5. juli 2018,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Y.Z., Z.Z. og Y.Y. ved advocaten M. Strooij og A.C.M. Nederveen,
- den nederlandske regering ved M.K. Bulterman, M.H.S. Gijzen og J.M. Hoogveld, som befuldmægtigede,
- den polske regering ved B. Majczyna, som befuldmægtiget,

* Processprog: nederlandsk.

– Europa-Kommissionen ved R. Troosters og C. Cattabriga, som befuldmægtigede,
og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 4. oktober 2018,
afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 16, stk. 2, litra a), i Rådets direktiv 2003/86/EF af 22. september 2003 om ret til familiesammenføring (EUT 2003, L 251, s. 12) og artikel 9, stk. 1, litra a), i Rådets direktiv 2003/109/EF af 25. november 2003 om tredjelandstatsborgeres status som fastboende udlænding (EUT 2004, L 16, s. 44).
- 2 Anmodningen er blevet fremsat i forbindelse med en tvist mellem Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (statssekretær for sikkerheds- og justitsspørgsmål, Nederlandene) (herefter »statssekretæren«) og Y.Z., Z.Z. og Y.Y. (herefter henholdsvis »faren«, »sønnen« og »moren«) vedrørende statssekretærens afgørelser om inddragelse af de opholdstilladelser, der var blevet meddelt Y.Z., Z.Z. og Y.Y., om påbud om straks at forlade Nederlandenes område og forbud mod at vende tilbage.

Relevante retsfor skrifter

EU-retten

Direktiv 2003/86

- 3 I anden og fjerde betragtning til direktiv 2003/86 anføres:
»(2) Foranstaltningerne vedrørende familiesammenføring bør vedtages i overensstemmelse med forpligtelsen til at beskytte familien og respektere familielivet, som er stadfæstet i en lang række folkeretlige instrumenter. I dette direktiv overholdes de grundlæggende rettigheder og de principper, som anerkendes i bl.a. artikel 8 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder og Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder.
[...]
(4) Familiesammenføring er et nødvendigt middel til at muliggøre familielivet. Det bidrager til at skabe en sociokulturel stabilitet, der letter tredjelandstatsborgernes integration i medlemsstaterne, hvilket desuden gør det muligt at styrke den økonomiske og sociale samhørighed, der er et af Fællesskabets grundlæggende mål, som anført i traktaten.«
- 4 Direktivets artikel 1 lyder således:
»Formålet med dette direktiv er at fastsætte betingelserne for udøvelsen af retten til familiesammenføring for tredjelandstatsborgere, der har lovligt ophold på medlemsstaternes område.«
- 5 Direktivets artikel 2 bestemmer:
»I dette direktiv forstås ved:

[...]

- c) »referenceperson«: en tredjelandstatsborger, der har lovligt ophold i en medlemsstat, og som ansøger om eller hvis familiemedlemmer ansøger om familiesammenføring for at blive ført sammen med ham/hende
- d) »familiesammenføring«: indrejse og ophold i en medlemsstat for familiemedlemmer til en tredjelandstatsborger, der har lovligt ophold i den pågældende medlemsstat, med henblik på at bevare familieenheden, hvad enten den familiemæssige tilknytning opstod før eller efter referencepersonens indrejse.

[...]«

- 6 Artikel 4, stk. 1, i direktiv 2003/86 har følgende ordlyd:

»Hvis betingelserne i kapitel IV og artikel 16 er opfyldt, tillader medlemsstaterne i henhold til dette direktiv indrejse og ophold for følgende familiemedlemmer:

- a) referencepersonens ægtefælle
- b) mindreårige børn af referencepersonen og dennes ægtefælle [...]

[...]«

- 7 Direktivets artikel 5, stk. 2, første afsnit, fastsætter:

»Ansøgningen [om indrejse og ophold] ledsages af dokumentation, der beviser den familiemæssige tilknytningens eksistens og godtgør, at betingelserne i artikel 4 og 6 og i givet fald artikel 7 og 8 er opfyldt [...]

- 8 Direktivets artikel 7, stk. 1, bestemmer:

»Ved indgivelsen af ansøgning om familiesammenføring kan medlemsstaten kræve, at ansøgeren godtgør, at referencepersonen råder over:

[...]

- c) faste og regelmæssige indtægter, der er tilstrækkelige til, at referencepersonen kan forsørge sig selv og sine familiemedlemmer uden social bistand fra den pågældende medlemsstat. [...]

- 9 Artikel 13, stk. 3, i direktiv 2003/86 lyder:

»Gyldighedsperioden for opholdstilladelser, der udstedes til familiemedlemmer, må i princippet ikke være længere end til udløbsdatoen for referencepersonens opholdstilladelse.«

- 10 Direktivets artikel 16, stk. 2 og 3, bestemmer:

»2. Medlemsstaterne kan ligeledes give afslag på en ansøgning om tilladelse til indrejse og ophold med henblik på familiesammenføring eller inddrage eller afslå at forny familiemedlemmernes opholdstilladelse, hvis det konstateres:

- a) at der er afgivet ukorrekte eller misvisende oplysninger, at der er anvendt falske eller forfalskede dokumenter, at der er begået svig, eller at der er anvendt andre ulovlige midler

[...]

3. Medlemsstaterne kan inddrage eller nægte at forny et familiemedlems opholdstilladelse, hvis referencepersonens ophold ophører, og familiemedlemmet endnu ikke har selvstændig opholdsret i henhold til artikel 15.«

11 Direktivets artikel 17 indeholder følgende bestemmelse:

»Hvis der gives afslag på opholdstilladelse, eller opholdstilladelsen inddrages eller ikke fornyes, eller hvis der træffes afgørelse om udsendelse af referencepersonen eller dennes familiemedlemmer, tager medlemsstaterne behørigt hensyn til arten og holdbarheden af vedkommendes familiemæssige tilknytning og til, hvor længe vedkommende har opholdt sig i medlemsstaten, samt til, om der er familiemæssig, kulturel eller social tilknytning til hjemlandet.«

Direktiv 2003/109

12 Af 2., 4., 6. og 12. betragtning til direktiv 2003/109 fremgår følgende:

»(2) Under sit ekstraordinære møde i Tammerfors den 15. og 16. oktober 1999 erklærede Det Europæiske Råd, at tredjelandsstatsborgeres retsstilling bør tilnærmes EU-borgeres retsstilling, og at en person, der har opholdt sig lovligt i en medlemsstat i en given periode, og som er i besiddelse af en tilladelse til længerevarende ophold, i den pågældende medlemsstat bør indrømmes en række ensartede rettigheder, der ligger så tæt som muligt på unionsborgernes rettigheder.

[...]

(4) Integrationen af tredjelandsstatsborgere, der er fastboende i medlemsstaterne, er en meget vigtig faktor til fremme af den økonomiske og sociale samhørighed, som er en af Fællesskabets grundlæggende målsætninger i overensstemmelse med traktaten.

[...]

(6) Hovedkriteriet for meddelelse af status som fastboende udlænding bør være varigheden af opholdet på medlemsstatens område. Opholdet skal have været lovligt og uden afbrydelse som vidnesbyrd om personens tilknytning til landet. [...]

[...]

(12) For at udgøre et virkeligt integrationsredskab i det samfund, hvor den fastboende udlænding har slået sig ned, bør denne status som fastboende udlænding sikre, at den pågældende behandles på lige fod med medlemsstatens egne borgere på en lang række økonomiske og sociale områder i henhold til de relevante betingelser i dette direktiv.«

13 Direktivets artikel 4, stk. 1, bestemmer:

»Medlemsstaterne meddeler tredjelandsstatsborgere, der har opholdt sig lovligt og uden afbrydelse på deres område i fem år umiddelbart forud for indgivelsen af den relevante ansøgning, status som fastboende udlænding.«

14 Direktivets artikel 5, stk. 1, fastsætter følgende:

»Medlemsstaterne kræver af tredjelandstatsborgere bevis for, at de til sig selv og de familiemedlemmer, som de har forsørgerpligt over for, råder over:

a) faste og regelmæssige indtægter, der er tilstrækkelige til, at de pågældende kan forsørge sig selv og deres familiemedlemmer uden social bistand fra den pågældende medlemsstat. [...]

[...]«

15 Artikel 7, stk. 1, første afsnit, i direktiv 2003/109 har følgende ordlyd:

»For at opnå status som fastboende udlænding skal den pågældende tredjelandstatsborger indgive en ansøgning til de kompetente myndigheder i den medlemsstat, hvor vedkommende opholder sig. Tredjelandstatsborgeren vedlægger den i henhold til national ret fastsatte dokumentation for, at vedkommende opfylder betingelserne i artikel 4 og 5 [...]«

16 Direktivets artikel 8, stk. 1, er affattet således:

»Status som fastboende udlænding er permanent, jf. dog artikel 9.«

17 Direktivets artikel 9 bestemmer:

»1. Fastboende udlændinge har ikke længere ret til at beholde deres status som fastboende udlændinge i følgende tilfælde:

a) hvis det fastslås, at status som fastboende udlænding er opnået ved svig

[...]

7. Hvis inddragelse eller fortabelse af status som fastboende udlænding ikke medfører udsendelse, tillader medlemsstaten, at den pågældende person fortsat kan opholde sig på dens område, hvis vedkommende opfylder de betingelser, der er fastsat i den nationale lovgivning, og/eller hvis den pågældende ikke udgør en trussel mod den offentlige orden eller den offentlige sikkerhed.«

Afgørelse nr. 1/80

18 Artikel 7, stk. 1, i associeringsrådets afgørelse nr. 1/80 af 19. september 1980 om udvikling af associeringen, der er vedlagt aftalen om oprettelse af en associering mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet, som blev undertegnet den 12. september 1963 i Ankara af Republikken Tyrkiet på den ene side og EØF's medlemsstater og Fællesskabet på den anden side, og som blev indgået, godkendt og bekræftet på Fællesskabets vegne ved Rådets afgørelse 64/732/EØF af 23. december 1963 (Samling af aftaler indgået af De Europæiske Fællesskaber, bind 3, s. 541), fastsætter:

»Når tyrkiske arbejdstagere har tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i en medlemsstat, har deres familiemedlemmer, såfremt de har fået tilladelse til at flytte til den pågældende medlemsstat

– efter at have haft lovlig bopæl dér i mindst tre år, og under forbehold af den fortrinsret, som gives arbejdstagere fra Fællesskabets medlemsstater, ret til at modtage enhver form for tilbud om beskæftigelse

– efter at have haft lovlig bopæl dér i mindst fem år, fri adgang til enhver form for lønnet beskæftigelse.«

Nederlandsk ret

19 Artikel 14, stk. 1, i Wet tot algehele herziening van de Vreemdelingenwet (lov om generel ændring af lov om udlændinge) af 23. november 2000 (Stb. 2000, nr. 495, herefter »2000-loven«) fastsætter:

»Ministeren kan:

a) imødekomme, afslå eller undlade at behandle ansøgningen om en tidsbegrænset opholdstilladelse

[...]«

20 Denne lovs artikel 18, stk. 1, bestemmer:

»Der kan gives afslag på en ansøgning om forlængelse af gyldighedsperioden for en tidsbegrænset opholdstilladelse som omhandlet i artikel 14, når

[...]

c) udlændingen har fremlagt urigtige oplysninger eller ikke har fremlagt oplysninger, og når disse oplysninger ville have medført afslag på den oprindelige ansøgning om meddelelse eller forlængelse af tilladelsen

[...]«

21 Lovens artikel 19 har følgende ordlyd:

»En tidsbegrænset opholdstilladelse kan inddrages af de grunde, som er omhandlet i artikel 18, stk. 1, med undtagelse af den i litra b) omhandlede grund [...]«

22 2000-lovens artikel 45a, stk. 1, er affattet således:

»Ministeren kan:

a) imødekomme, afslå eller undlade at behandle ansøgningen om en EU-opholdstilladelse for fastboende udlændinge

b) inddrage en EU-opholdstilladelse for fastboende udlændinge.«

23 Denne lovs artikel 45d, stk. 3, fastsætter:

»EU-opholdstilladelsen for fastboende udlændinge inddrages, når

[...]

b) opholdstilladelsen er opnået ved svig.«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 24 Faren, der er kinesisk statsborger, blev den 29. marts 2001 meddelt en sædvanlig tidsbegrænset opholdstilladelse i Nederlandene i forbindelse med hans angivne aktiviteter som leder i et selskab og blev derefter den 28. april 2006 meddelt en sædvanlig tidsbegrænset opholdstilladelse i denne medlemsstat. Disse opholdstilladelser blev udelukkende tildelt på grundlag af national ret.
- 25 Moren og sønnen, dvs. henholdsvis farens ægtefælle og parrets mindreårige barn født i 1991, som også er kinesiske statsborgere, fik den 31. januar 2002 sædvanlig tidsbegrænset opholdstilladelse i den pågældende medlemsstat i medfør af 2000-lovens artikel 14. Disse opholdstilladelser blev tildelt i forbindelse med en familiesammenføring med faren som omhandlet i direktiv 2003/86. Den 18. oktober 2006 blev moren og sønnen i samme medlemsstat meddelt sædvanlige tidsbegrænsede opholdstilladelser med påtegningen »fastboende EU-udlænding« i henhold til 2000-lovens artikel 20 og 21, nu erstattet og i det væsentlige gengivet i denne lovs artikel 45a, der gennemfører artikel 7 og 8 i direktiv 2003/109 i den nederlandske retsorden.
- 26 Ved en række afgørelser truffet den 29. januar 2014 inddrog statssekretæren med tilbagevirkende kraft for det første de forskellige sædvanlige opholdstilladelser til faren med den begrundelse, at det arbejde, som denne havde angivet at udføre, var fiktivt, idet selskabet, hvori han var ansat, ikke udviste nogen driftsaktivitet, hvorfor disse opholdstilladelser var opnået ved svig. For det andet inddrog statssekretæren også med tilbagevirkende kraft såvel de tidsbegrænsede opholdstilladelser til moren og sønnen i forbindelse med familiesammenføringen som de opholdstilladelser for fastboende udlændinge, som de havde fået meddelt. Ved disse afgørelser påbød statssekretæren desuden faren, moren og sønnen straks at forlade det nederlandske område og nedlagde forbud mod, at de rejste tilbage til dette område.
- 27 Hvad nærmere bestemt angår morens og sønnens sædvanlige tidsbegrænsede opholdstilladelser, der blev inddraget i medfør af 2000-lovens artikel 18, stk. 1, litra c), og artikel 19, som gennemfører artikel 16, stk. 2, litra a), i direktiv 2003/86 i national ret, er statssekretæren af den opfattelse, at de blev opnået ved svig, eftersom de blev udstedt på grundlag af farens svigagtige ansættelsesattester. Tilsvarende gælder med hensyn til morens og sønnens opholdstilladelser for fastboende udlændinge. For det første er disse opholdstilladelser således opnået på grundlag af den ukorrekte antagelse, at moren og sønnen forud for disse tilladelser allerede havde lovligt ophold i Nederlandene. For det andet blev farens svigagtige ansættelsesattester også fremlagt med henblik på opnåelse af disse tilladelser og for at bibringe statssekretæren den opfattelse, at moren og sønnen rådede over faste, regelmæssige og tilstrækkelige indtægter, idet de sidstnævnte ikke på noget tidspunkt selv havde rådet over sådanne indtægter.
- 28 Ifølge statssekretæren er det uden relevans, om moren og sønnen havde eller ikke havde haft kendskab til den af faren begåede svig og til sidstnævntes ansættelsesattesters svigagtige karakter.
- 29 Ved en afgørelse truffet den 4. maj 2015 afslog statssekretæren den klage, som faren, moren og sønnen indgav over afgørelserne af 29. januar 2014.
- 30 Under påkendelsen af den efterfølgende sag anlagt til prøvelse af afgørelsen af 4. maj 2015 fandt rechtbank Den Haag (retten i første instans i Haag, Nederlandene) ved dom af 31. maj 2016, at statssekretæren med rette havde inddraget farens forskellige opholdstilladelser og dels morens og sønnens sædvanlige tidsbegrænsede opholdstilladelser i medfør af artikel 16, stk. 2, litra a), i direktiv 2003/86, dels sidstnævntes opholdstilladelser som fastboende udlændinge i henhold til artikel 9, stk. 1, litra a), i direktiv 2003/109. Derimod fandt denne ret, at sagsøgernes påstand skulle tages til følge, for så vidt som statssekretæren ikke havde givet en behørig begrundelse for, hvorfor inddragelsen af sønnens opholdstilladelser ikke tilsidesatte retten til et privatliv, der er sikret i artikel 8 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950 (herefter »EMRK«).

- 31 Såvel statssekretæren som faren, moren og sønnen har iværksat appel til prøvelse af denne afgørelse til den forelæggende ret.
- 32 Denne retsinstans har givet statssekretæren medhold i den af denne iværksatte appel.
- 33 Den forelæggende ret har således fastslået, at statssekretæren ikke begik en fejl ved på baggrund af de forskellige foreliggende interesser at have draget den konklusion, at inddragelsen af sønnens opholdstilladelser ikke tilsidesatte EMRK's artikel 8. Retten har tilføjet, at artikel 7 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«), der skal tillægges samme betydning og rækkevidde som EMRK's artikel 8, ikke kan føre til en anden vurdering.
- 34 For så vidt angår kontraappellen iværksat af faren, moren og sønnen har den forelæggende ret anført, at det er ubestridt, at faren opnåede sine tidsbegrænsede og tidsubegrænsede opholdstilladelser ved svig, idet hans ansættelse var fiktiv. Tvisten vedrører således kun den begåede svigs konsekvenser for morens og sønnens ret til ophold.
- 35 I sidstnævnte henseende har den forelæggende ret for det første fremhævet, at det er ubestridt, at de svigagtige ansættelsesattester, som faren fremlagde som dokumentation for, at han rådede over faste, regelmæssige og tilstrækkelige indtægter som omhandlet i artikel 7, stk. 1, litra c), i direktiv 2003/86, udgør grundlaget for meddelelsen og forlængelsen af morens og sønnens sædvanlige tidsbegrænsede opholdstilladelser. Faren havde imidlertid aldrig rådet over sådanne indtægter, eftersom hans ansættelse var fiktiv. Den forelæggende ret har desuden bemærket, at moren og sønnen ikke har opnået nogen selvstændig opholdsret som omhandlet i dette direktivs artikel 15, stk. 1, da en sådan opholdsret efter nederlandsk ret kun meddeles af humanitære ikke-midlertidige grunde, og da moren og sønnen aldrig har ansøgt herom.
- 36 Hvad for det andet angår morens og sønnens opholdstilladelser for fastboende udlændinge har den forelæggende ret fremhævet, at det ligeledes er ubestridt, at morens og sønnens ophold på Nederlandenes område, før de fik disse opholdstilladelser, var baseret på farens svig. Derfor hvilede antagelsen om, at de opfyldte den i artikel 4, stk. 1, i direktiv 2003/109 fastsatte betingelse om fem års lovligt ophold på en medlemsstats område, også på svig. Desuden blev de nævnte opholdstilladelser opnået på grundlag af farens svigagtige ansættelsesattester, der var blevet fremlagt med henblik på at opnå disse tilladelser.
- 37 Imidlertid skal der ifølge den forelæggende ret tages udgangspunkt i den forudsætning, at moren og sønnen ikke havde kendskab til farens svigagtige adfærd, eftersom statssekretæren ikke alene ikke hævdede, at de havde kendskab hertil, men desuden fandt, at dette aspekt var irrelevant.
- 38 Nævnte retsinstans er i tvivl om, hvorvidt statssekretæren under disse omstændigheder med føje kunne inddrage dels morens og sønnens sædvanlige tidsbegrænsede opholdstilladelser meddelt i medfør af artikel 16, stk. 2, litra a), i direktiv 2003/86, dels sidstnævntes opholdstilladelser som fastboende udlændinge udstedt i henhold til artikel 9, stk. 1, litra a), i direktiv 2003/109.
- 39 På denne baggrund har Raad van State (øverste domstol i forvaltningsretlige sager, Nederlandene) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Skal artikel 16, stk. 2, litra a), i [direktiv 2003/86] fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for at inddrage en opholdstilladelse, der er meddelt i forbindelse med en familiesammenføring, såfremt opholdstilladelsen er opnået ved svigagtige oplysninger, men familiemedlemmet ikke vidste, at der var tale om svigagtige oplysninger?

- 2) Skal artikel 9, stk. 1, litra a), i [direktiv 2003/109] fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for at inddrage en status som fastboende udlænding, såfremt denne status er opnået ved svigagtige oplysninger, men den fastboende udlænding ikke vidste, at der var tale om svigagtige oplysninger?»

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

- 40 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 16, stk. 2, litra a), i direktiv 2003/86 skal fortolkes således, at bestemmelsen er til hinder for, at en medlemsstat inddrager opholdstilladelser, der er blevet udstedt til en tredjelandstatsborgers familiemedlemmer i henhold til dette direktiv, med den begrundelse, at disse opholdstilladelser er opnået ved at fremlægge forfalskede dokumenter, i en situation, hvor de nævnte familiemedlemmer ikke kendte til dokumenternes svigagtige karakter.
- 41 Med henblik på at besvare dette spørgsmål bemærkes, at medlemsstaterne i henhold til artikel 4, stk. 1, litra a) og b), i direktiv 2003/86 tillader indrejse og ophold for referencepersonens ægtefælle og mindreårige børn af referencepersonen og dennes ægtefælle i henhold til nævnte direktiv. I henhold til nævnte direktivs artikel 5, stk. 2, skal ansøgningen vedlægges dokumentation for opfyldelsen af de betingelser, der bl.a. er fastsat i samme direktivs artikel 7, hvis stk. 1, litra c), bestemmer, at den pågældende medlemsstat kan kræve, at ansøgeren godtgør, at referencepersonen råder over faste og regelmæssige indtægter, der er tilstrækkelige til, at referencepersonen kan forsørge sig selv og sine familiemedlemmer uden social bistand fra medlemsstaten.
- 42 Artikel 16, stk. 2, litra a), i direktiv 2003/86 fastsætter, at medlemsstaterne kan inddrage et familiemedlems opholdstilladelse, hvis det konstateres, at der er afgivet ukorrekte eller misvisende oplysninger, at der er anvendt falske eller forfalskede dokumenter, at der er begået svig, eller at der er anvendt andre ulovlige midler.
- 43 Det følger af ordlyden af denne bestemmelse, at medlemsstaterne i princippet kan inddrage opholdstilladelsen, så snart der er fremlagt forfalskede dokumenter, eller der er begået svig med det formål at opnå den pågældende tilladelse. Nævnte bestemmelse fastlægger ikke, hvilken person der skal have fremlagt eller anvendt disse dokumenter eller begået denne svig, og kræver heller ikke, at det berørte familiemedlem har haft kendskab hertil. Det fremgår tillige af denne ordlyd, at blot anvendelsen af ukorrekte oplysninger eller falske dokumenter med dette formål for øje, bl.a. for at bibringe myndighederne den opfattelse, at referencepersonen rådede over faste, regelmæssige og tilstrækkelige indtægter i overensstemmelse med direktivets artikel 7, stk. 1, litra c), er tilstrækkelig til at begrunde en afgørelse om inddragelse af familiemedlemmers opholdstilladelse, uden at artikel 16, stk. 2, litra a), i direktiv 2003/86 kræver, at det påvises, at familiemedlemmerne havde til hensigt at begå svig eller havde kendskab til, at disse oplysninger eller dokumenter var falske.
- 44 Denne fortolkning understøttes af en systematisk læsning af artikel 16, stk. 2, litra a), i direktiv 2003/86.
- 45 De grunde til inddragelse af en opholdstilladelse, der er fastsat i denne bestemmelse, er således identiske med grundene til at give afslag på en ansøgning om indrejse og ophold. Nævnte bestemmelse fastsætter således, at anvendelse af ukorrekte eller misvisende oplysninger eller af falske eller forfalskede dokumenter samt anvendelse af svig eller andre ulovlige midler ikke blot kan begrunde en inddragelse af den meddelte opholdstilladelse, men også et afslag på ansøgningen herom. Denne begrundelse bør således fortolkes på den samme måde i disse to tilfælde. Som den nederlandske regering har fremhævet, tilsiger denne bestemmelses effektive virkning imidlertid, at en medlemsstat

kan afslå en ansøgning om indrejse og ophold for et familiemedlem, hvis der fremlægges falske eller forfalskede dokumenter til støtte for ansøgningen, og selv om dette familiemedlem ikke havde kendskab til, at disse dokumenter var falske eller forfalskede.

- 46 I en situation som den i hovedsagen omhandlede, hvor referencepersonen har begået svig, er det, henset til referencepersonens centrale betydning i det ved direktiv 2003/86 oprettede system, desuden i overensstemmelse med de formål, som tilstræbes med dette direktiv, og med direktivets underliggende logik, at svigen får følger for familiesammenføringsprocessen og navnlig påvirker de opholdstilladelser, som er meddelt denne referencepersons familiemedlemmer, selv om de ikke havde kendskab til den begåede svig.
- 47 Det fremgår således af fjerde betragtning til direktiv 2003/86, at dette har som almindeligt formål at lette tredjelandstatsborgernes, dvs. referencepersonernes, integration i medlemsstaterne ved at muliggøre et familieliv gennem familiesammenføring (dom af 21.4.2016, Khachab, C-558/14, EU:C:2016:285, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis). Det følger af dette formål såvel som af en samlet læsning af direktivet, navnlig af dets artikel 13, stk. 3, og artikel 16, stk. 3, at så længe de pågældende familiemedlemmer ikke har opnået en selvstændig opholdsret på grundlag af direktivets artikel 15, er deres opholdsret en ret, som er afledt af den pågældende referencepersons ret, og som er bestemt til at fremme denne sidstnævntes integration. På denne baggrund skal en medlemsstat kunne antage, at svig begået af referencepersonen påvirker hele familiesammenføringsprocessen, navnlig denne referencepersons familiemedlemmers afledte opholdsret, og skal på dette grundlag kunne inddrage familiemedlemmernes opholdsret, selv om de sidstnævnte angiveligt ikke havde kendskab til den begåede svig. Det forholder sig så meget desto mere således, når den begåede svig, som i den foreliggende sag, behæfter lovligheden af referencepersonens opholdsret.
- 48 I sidstnævnte henseende må det tilføjes, at formålet med direktiv 2003/86 ifølge ordlyden af dets artikel 1 er at fastsætte betingelserne for udøvelsen af retten til familiesammenføring for tredjelandstatsborgere, der har lovligt ophold på medlemsstaternes område. Det følger heraf, at denne ret er forbeholdt sådanne tredjelandstatsborgere, hvilket bekræftes af den definition af begrebet »familiesammenføring«, som er indeholdt i dette direktivs artikel 2, litra d). En tredjelandstatsborger, der som faren i hovedsagen har fået inddraget sine opholdstilladelser med tilbagevirkende kraft, fordi de blev opnået ved svig, kan imidlertid ikke anses for at opholde sig lovligt på en medlemsstats område. Det er således a priori begrundet, at en sådan borger ikke kan have ret til familiesammenføring, og at opholdstilladelser, der er meddelt medlemmer af den pågældendes familie på grundlag af nævnte direktiv, kan inddrages.
- 49 I det foreliggende tilfælde er det ubestridt dels at der blev begået svig af faren, som fremlagde forfalskede ansættelsesattester for at godtgøre, at han rådede over faste og regelmæssige indtægter, der var tilstrækkelige til, at han kunne forsørge sig selv og sine familiemedlemmer, dels at disse attester blev fremvist med henblik på at opnå opholdstilladelser til hans familiemedlemmer, dvs. moren og sønnen, selv om sidstnævnte ikke havde kendskab til, at disse attester var af svigagtig karakter.
- 50 Under disse omstændigheder følger det af den fortolkning af bestemmelserne i artikel 16, stk. 2, litra a), i direktiv 2003/86, der er anlagt i denne doms præmis 43, at den af faren begåede svig og anvendelsen af falske eller forfalskede ansættelsesattester for at påvise, at han rådede over faste, regelmæssige og tilstrækkelige indtægter som omhandlet i dette direktivs artikel 7, stk. 1, litra c), a priori kan begrunde inddragelsen af de opholdstilladelser, som moren og sønnen havde opnået på grundlag af nævnte direktiv.
- 51 Som generaladvokaten har anført i punkt 27 og 28 i forslaget til afgørelse, kan inddragelsen af en opholdstilladelse i henhold til artikel 16, stk. 2, litra a), i direktiv 2003/86 imidlertid ikke ske automatisk. Det fremgår nemlig af anvendelsen af formuleringen »kan [...] inddrage« i denne bestemmelse, at medlemsstaterne har en skønsmargin med hensyn til denne inddragelse. I denne forbindelse skal medlemsstaten i overensstemmelse med direktivets artikel 17 forud herfor vurdere det

pågældende familiemedlems situation individuelt ved at foretage en afbalanceret og rimelig bedømmelse af alle de foreliggende interesser (jf. i denne retning dom af 6.12.2012, O. m.fl., C-356/11 og C-357/11, EU:C:2012:776, præmis 81, og af 21.4.2016, Khachab, C-558/14, EU:C:2016:285, præmis 43).

- 52 I henhold til sidstnævnte artikel skal medlemsstaten tage behørigt hensyn til arten og holdbarheden af vedkommendes familiemæssige tilknytning og til, hvor længe vedkommende har opholdt sig i medlemsstaten, samt – hvad navnlig er relevant for inddragelse af opholdstilladelser – til, om den pågældende har familiemæssig, kulturel eller social tilknytning til hjemlandet.
- 53 Som det fremgår af anden betragtning til direktiv 2003/86, skal foranstaltningerne vedrørende familiesammenføring, såsom foranstaltninger til inddragelse af opholdstilladelser til familiemedlemmer, desuden vedtages i overensstemmelse med de grundlæggende rettigheder, bl.a. retten til respekt for privat- og familieliv, som er sikret i chartrets artikel 7, der indeholder rettigheder svarende til dem, som beskyttes i EMRK's artikel 8, stk. 1 (jf. i denne retning dom af 4.3.2010, Chakroun, C-578/08, EU:C:2010:117, præmis 44, og af 6.12.2012, O m.fl., C-356/11 og C-357/11, EU:C:2012:776, præmis 75 og 76). Skønt den pågældende medlemsstat har en vis skønsmargin i forbindelse med vurderingen i artikel 17 i direktiv 2003/86, skal denne vurdering følgelig foretages under overholdelse af chartrets artikel 7.
- 54 Således bør de kompetente nationale myndigheder i den foreliggende sag, som generaladvokaten har anført i punkt 32 i forslaget til afgørelse, bl.a. tage hensyn til, hvor længe moren og sønnen har opholdt sig i Nederlandene, hvor gammel sønnen var ved ankomsten til medlemsstaten, og til, om han eventuelt er vokset op og har fået en uddannelse dér, samt hvorvidt moren og sønnen har familiemæssig, økonomisk, kulturel og social tilknytning til og i den nævnte medlemsstat. Myndighederne bør ligeledes tage hensyn til, om moren og sønnen eventuelt har en sådan tilknytning til og i deres hjemland, hvilket navnlig vurderes på grundlag af omstændigheder såsom, om der findes familiemedlemmer i dette land, om moren og sønnen foretager rejser til eller har perioder med ophold i landet, eller i hvilken grad de har kendskab til det nævnte lands sprog.
- 55 Som generaladvokaten har anført i punkt 30 i forslaget til afgørelse, bør disse myndigheder som led i deres vurdering også tage hensyn til den omstændighed, at moren og sønnen i det foreliggende tilfælde ikke selv er ansvarlige for den svig, som faren har begået, og at de ikke havde kendskab hertil.
- 56 Det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve, om de i hovedsagen omhandlede afgørelser, hvorved statssekretæren inddrog morens og sønnens opholdstilladelser, er begrundede i lyset af de betragtninger, som er anført i denne doms præmis 51-55, eller om moren og sønnen på baggrund af disse betragtninger bør bevare deres opholdstilladelser.
- 57 Henset til det ovenstående skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 16, stk. 2, litra a), i direktiv 2003/86 skal fortolkes således, at hvis der er fremlagt forfalskede dokumenter for at få udstedt opholdstilladelser til en tredjelandstatsborgers familiemedlemmer, er den omstændighed, at disse familiemedlemmer ikke havde kendskab til dokumenternes svigagtige karakter, ikke til hinder for, at den pågældende medlemsstat inddrager opholdstilladelserne i henhold til denne bestemmelse. I overensstemmelse med dette direktivs artikel 17 påhviler det imidlertid de kompetente nationale myndigheder forud herfor at vurdere disse familiemedlemmers situation individuelt ved at foretage en afbalanceret og rimelig bedømmelse af alle de foreliggende interesser.

Det andet spørgsmål

- 58 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 9, stk. 1, litra a), i direktiv 2003/109 skal fortolkes således, at bestemmelsen er til hinder for, at en medlemsstat inddrager den status som fastboende udlænding, der er blevet meddelt tredjelandstatsborgere i

henhold til dette direktiv, med den begrundelse, at denne status er opnået ved at anvende forfalskede dokumenter, i en situation, hvor disse tredjelandstatsborgere ikke kendte til dokumenternes svigagtige karakter.

- 59 Med henblik på at besvare dette spørgsmål bemærkes, at medlemsstaterne i henhold til artikel 4, stk. 1, i direktiv 2003/109 meddeler tredjelandstatsborgere, der har opholdt sig lovligt og uden afbrydelse på deres område i de sidste fem år, status som fastboende udlænding. Opnåelse af denne status sker imidlertid ikke automatisk. Den pågældende tredjelandstatsborger skal således med henblik herpå i overensstemmelse med dette direktivs artikel 7, stk. 1, indgive en ansøgning til de kompetente myndigheder i den medlemsstat, hvor vedkommende opholder sig, og vedlægge dokumentation for, at vedkommende opfylder betingelserne i direktivets artikel 4 og 5. Ansøgeren skal navnlig i overensstemmelse med dette direktivs artikel 5, stk. 1, litra a), godtgøre, at vedkommende råder over faste og regelmæssige indtægter, der er tilstrækkelige til, at den pågældende kan forsørge sig selv og sine familiemedlemmer uden social bistand fra denne medlemsstat.
- 60 Artikel 8, stk. 1, i direktiv 2003/109 bestemmer, at status som fastboende udlænding er permanent; jf. dog dette direktivs artikel 9.
- 61 Herved fastsætter det nævnte direktivs artikel 9, stk. 1, litra a), at fastboende udlændinge ikke længere har ret til at beholde deres status, hvis det fastslås, at denne status er opnået ved svig. Denne bestemmelse fastlægger imidlertid ikke, hvilken person der skal have begået svigen, og kræver heller ikke, at den pågældende fastboende udlænding har haft kendskab hertil.
- 62 Ifølge Domstolens faste praksis må borgerne ikke kunne påberåbe sig EU-bestemmelser med henblik på at muliggøre svig, idet princippet om forbud mod svig udgør et almindeligt EU-retligt princip, som borgerne skal overholde (jf. i denne retning dom af 6.2.2018, Altun m.fl., C-359/16, EU:C:2018:63, præmis 48 og 49, og af 11.7.2018, Kommissionen mod Belgien, C-356/15, EU:C:2018:555, præmis 99). Afslag på eller inddragelse af en rettighed på grund af forhold, der har karakter af svig, er blot en konsekvens af konstateringen af, at de objektive betingelser for, at rettigheden kan opnås, i tilfælde af svig faktisk ikke er opfyldt (jf. i denne retning dom af 22.11.2017, Cussens m.fl., C 251/16, EU:C:2017:881, præmis 32).
- 63 Desuden fremgår det af 2., 4., 6. og 12. betragtning til direktiv 2003/109, at dette har til formål at sikre integrationen af tredjelandstatsborgere, der lovligt er fastboende i medlemsstaterne (jf. i denne retning dom af 17.7.2014, Tahir, C-469/13, EU:C:2014:2094, præmis 32, af 4.6.2015, P og S, C-579/13, EU:C:2015:369, præmis 46, og af 2.9.2015, CGIL og INCA, C-309/14, EU:C:2015:523, præmis 21), og med henblik herpå tilnærme disse tredjelandstatsborgeres rettigheder til unionsborgernes rettigheder, bl.a. ved at sikre, at de behandles på lige fod med sidstnævnte på en lang række økonomiske og sociale områder. Status som fastboende udlænding medfører således, at den pågældende har ret til ligebehandling på de områder, som er omhandlet i artikel 11 i direktiv 2003/109, på de i denne artikel fastsatte betingelser. I henhold til dette direktivs artikel 14, stk. 1, giver denne status tillige den pågældende fastboende udlænding ret til at opholde sig i en periode på over tre måneder i andre medlemsstater end den, der har givet vedkommende denne status, på de betingelser, der er fastsat i nævnte direktivs kapitel III, og ret til ligebehandling som omhandlet i direktivets artikel 11 i overensstemmelse med samme direktivs artikel 21.
- 64 I betragtning af de omfattende rettigheder, der således er knyttet til en status som fastboende udlænding, er det vigtigt, at medlemsstaterne kan bekæmpe svig effektivt ved at inddrage en persons status som fastboende udlænding, hvis denne bygger på svig.
- 65 Det følger af det ovenstående, at ingen kan gøre krav på at bevare rettigheder, der er opnået i henhold til direktiv 2003/109 ved anvendelse af svig, uanset om svigen er begået af rettighedshaveren eller ej, eller om denne har kendskab hertil, idet det afgørende element er, at rettighederne er opnået som følge af svig.

- 66 Dermed finder artikel 9, stk. 1, litra a), i direktiv 2003/109 anvendelse i alle de tilfælde, hvor opnåelsen af status som fastboende udlænding bygger på svig, dvs. hvor denne status skyldes svig, uanset hvilken person der har begået svigen, og uanset om den fastboende udlænding havde kendskab til svigen.
- 67 Denne bestemmelse finder navnlig anvendelse, når den pågældende fastboende udlænding, ligesom det er tilfældet i hovedsagen, har fremlagt forfalskede dokumenter for at bevise, at han rådede over faste og regelmæssige indtægter, der var tilstrækkelige til, at han kunne forsørge sig selv og sine familiemedlemmer, og dette gælder, selv om han ikke begik den omhandlede svig og ikke kendte til dokumenternes svigagtige karakter. I et sådant tilfælde bygger opnåelsen af denne status nemlig direkte på svigen, hvorfor denne nødvendigvis har indvirkning på denne status.
- 68 Den af den forelæggende ret nævnte dom af 18. december 2008, Altun (C-337/07, EU:C:2008:744), ændrer ikke ved denne fortolkning.
- 69 I den nævnte dom fandt Domstolen, at fra det tidspunkt, hvor en tyrkisk arbejdstagers familiemedlemmer har opnået en selvstændig opholdsret i henhold til artikel 7, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80, kan denne rettighed ikke længere anfægtes på grund af tidligere uregelmæssigheder hvad angår denne arbejdstagers opholdsret, hvilke uregelmæssigheder der i den pågældende sag skyldtes sidstnævntes svigagtige adfærd (jf. i denne retning dom af 18.12.2008, Altun, C-337/07, EU:C:2008:744, præmis 56, 57 og 59). Domstolen fastslog således nærmere bestemt, at den svig, som den tyrkiske arbejdstagers opholdsret var behæftet med, ikke kunne påvirke hans familiemedlemmers selvstændige opholdsret.
- 70 Imidlertid bemærkes, at de omstændigheder, som gav anledning til den nævnte dom, adskiller sig fra omstændighederne i hovedsagen. En tyrkisk arbejdstagers familiemedlemmer opnår således i overensstemmelse med artikel 7, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 en selvstændig opholdsret efter en opholdsperiode af tre års varighed i værtsmedlemsstaten, uden at det er nødvendigt at indgive en ansøgning herom. Domstolen tog derfor ikke stilling til, hvilke konsekvenser anvendelsen af forfalskede dokumenter til støtte for en sådan ansøgning ville have haft for de berørte personers rettigheder.
- 71 I det foreliggende tilfælde fremgår det imidlertid af forelæggelsesafgørelsen, at de i hovedsagen omhandlede afgørelser, hvorved statssekretæren inddrog morens og sønnens opholdstilladelser for fastboende udlændinge, netop er baseret på navnlig det forhold, at de svigagtige ansættelsesattester blev fremlagt til støtte for morens og sønnens ansøgning om status som fastboende udlænding for at bibringe myndighederne den opfattelse, at de rådede over faste, regelmæssige og tilstrækkelige indtægter, idet det, som det er redegjort for i denne doms præmis 59, kun er muligt at opnå en sådan status efter indgivelsen af en sådan ansøgning.
- 72 Det følger af det ovenstående, at en tredjelandsstatsborger i overensstemmelse med artikel 9, stk. 1, litra a), i direktiv 2003/109 mister den status som fastboende udlænding, der er fastsat i dette direktiv, hvis det fastslås, at opnåelsen af denne status byggede på forfalskede dokumenter, selv om denne tredjelandsstatsborger ikke kendte til dokumenternes svigagtige karakter.
- 73 Fortabelsen af status som fastboende udlænding indebærer imidlertid ikke som sådan, at den berørte person tillige mister den opholdsret i værtsmedlemsstaten, på grundlag af hvilken den pågældende indgav sin ansøgning om denne status i henhold til artikel 7, stk. 1, i direktiv 2003/109 og opnåede denne status i henhold til dette direktivs artikel 4, stk. 1, hvad enten denne opholdsret blev meddelt i medfør af national ret eller EU-retten. Denne fortabelse medfører derfor heller ikke automatisk, at den pågældende udsendes fra medlemsstaten, hvilket også fremgår af artikel 9, stk. 7, i direktiv 2003/109. I den situation, hvor de berørte personer, ligesom i hovedsagen, dvs. moren og sønnen, opnåede status som fastboende udlænding på grundlag af en opholdsret meddelt i henhold til direktiv 2003/86,

tilkommer det, som anført i denne doms præmis 56, den forelæggende ret at efterprøve, om de pågældende i henhold til dette direktivs artikel 17 skal bevare den opholdsret, som de blev meddelt i henhold til direktivet.

- 74 Henset til det ovenstående skal det andet spørgsmål besvares med, at artikel 9, stk. 1, litra a), i direktiv 2003/109 skal fortolkes således, at hvis status som fastboende udlænding er blevet meddelt tredjelandstatsborgere på grundlag af forfalskede dokumenter, er den omstændighed, at disse tredjelandstatsborgere ikke havde kendskab til dokumenternes svigagtige karakter, ikke til hinder for, at den pågældende medlemsstat inddrager denne status i henhold til denne bestemmelse.

Sagsomkostninger

- 75 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parter udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Fjerde Afdeling) for ret:

- 1) **Artikel 16, stk. 2, litra a), i Rådets direktiv 2003/86/EF af 22. september 2003 om ret til familiesammenføring skal fortolkes således, at hvis der er fremlagt forfalskede dokumenter for at få udstedt opholdstilladelser til en tredjelandstatsborgers familiemedlemmer, er den omstændighed, at disse familiemedlemmer ikke havde kendskab til dokumenternes svigagtige karakter, ikke til hinder for, at den pågældende medlemsstat inddrager opholdstilladelserne i henhold til denne bestemmelse. I overensstemmelse med dette direktivs artikel 17 påhviler det imidlertid de kompetente nationale myndigheder forud herfor at vurdere disse familiemedlemmers situation individuelt ved at foretage en afbalanceret og rimelig bedømmelse af alle de foreliggende interesser.**
- 2) **Artikel 9, stk. 1, litra a), i Rådets direktiv 2003/109/EF af 25. november 2003 om tredjelandstatsborgeres status som fastboende udlænding skal fortolkes således, at hvis status som fastboende udlænding er blevet meddelt tredjelandstatsborgere på grundlag af forfalskede dokumenter, er den omstændighed, at disse tredjelandstatsborgere ikke havde kendskab til dokumenternes svigagtige karakter, ikke til hinder for, at den pågældende medlemsstat inddrager denne status i henhold til denne bestemmelse.**

Underskrifter